

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. С. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра економіки та публічного управління
(№ 601)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Блока ІМК 1
Сергій НИЖНИК
«31» серпня 2023 р.

СИЛАБУС ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура підприємств авіабудівельної галузі. Основи
управління виробництвом

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 13 Механічна інженерія

Спеціальності: 134 Авіаційна та ракетно-космічна техніка

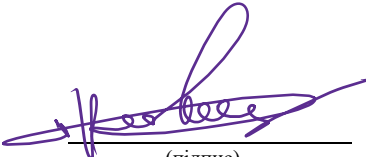
Освітні програми: «Авіаційні двигуни та енергетичні установки»,
«Технології виробництва авіаційних двигунів та енергетичних установок»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Силабус введено в дію з 01.09.2023 року

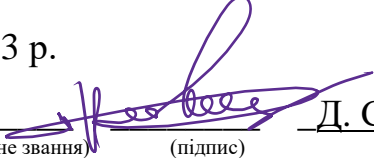
Харків – 2023 р.

Розробник: Ревенко Д. С, проф., д.е.н., доц.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри економіки та публічного управління (№ 601)

Протокол № 1 від «31» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри д.е.н., доц.
(науковий ступінь та вчене звання) (підпис) Д. С. Ревенко
(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

_____ (підпис) _____ (ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Ревенко Данііл Сергійович, доктор економічних науки, доцент. З 2008 року викладає в університеті наступні дисципліни:

- економіка підприємства;
- проєктний аналіз;
- організація виробництва;
- економічна діагностика;
- економічний аналіз.

Напрями наукових досліджень: моделювання системних характеристик соціально-економічних систем, моделювання інноваційного розвитку соціально-економічних систем, економічна безпека підприємства.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 3 семестр.

Обсяг дисципліни:

5 кредити ЄКТС (120 годин), у тому числі аудиторних – 40 годин, самостійної роботи здобувачів – 110 години.

Форми здобуття освіти: денна, дистанційна, дуальна, заочна.

Дисципліна – обов'язкова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю – модульний контроль, залік.

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – немає.

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – кваліфікаційна робота.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни полягає в тому, щоб надати студентам знання та навички, необхідні для аналізу, планування та управління економічною діяльністю підприємств і організацій аерокосмічної галузі. Студенти ознайомляться з особливостями функціонування аерокосмічного ринку, основними напрямками інноваційного розвитку галузі, сучасними методами економічного аналізу та оцінки ефективності проєктів в аерокосмічному секторі. Також студенти досліджують вплив глобалізації, комерціалізації та державного регулювання на конкурентоспроможність аерокосмічних підприємств і національних авіа- та космічних програм.

Завдання: навчити студентів вміти аналізувати, планувати та управляти економічною діяльністю підприємств і організацій аерокосмічної галузі, ознайомити з сучасними методами економічного аналізу та оцінки ефективності проєктів в аерокосмічному секторі.

Після опанування дисципліни здобувач набуде наступні компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу;
- здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність розробляти проєкти та управляти ними;
- здатність оцінювати техніко-економічну ефективність проєктування, досліджень, технологічних процесів та інноваційних розробок;

- здатність виконувати інженерні та управлінські роботи з підготовки виробництва об'єктів авіаційної та ракетно-космічної техніки з використанням новітніх технологій.

Очікується, що після опанування дисципліни здобувачем будуть досягнуті наступні результати навчання і він буде:

- приймати ефективні рішення при виникненні нестандартних складних задач у професійній (науково-технічній) діяльності в умовах невизначеності вимог, наявності спектра думок та обмеженості часу;

- розробляти, виконувати та оцінювати інноваційні проекти з урахуванням інженерних, правових, екологічних, економічних та соціальних аспектів;

- розраховувати економічну ефективність виробництва елементів та систем авіаційної ракетно-космічної техніки.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Стан і перспективи розвитку аерокосмічної галузі.

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2-4 години.*

- *Тема практичного заняття: «Стан і перспективи розвитку аерокосмічної галузі».*

- *Обов'язкові предмети та засоби: відсутні.*

Актуальність та перспективи аерокосмічної галузі в світовому економічному просторі. Світовий ринок аерокосмічної продукції: основні сегменти, гравці, тенденції та виклики. Роль нових технологій та інновацій у розвитку аерокосмічної галузі. Національна аерокосмічна політика: цілі, принципи, механізми та інститути формування та реалізації. Міжнародне співробітництво та інтеграція в аерокосмічному секторі.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6-12 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Оформлення матеріалів практичних робіт.

Тема 2. Управління аерокосмічними проектами.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2-6 годин.*

- *Тема практичного заняття: «Управління аерокосмічними проектами».*

- *Обов'язкові предмети та засоби: відсутні.*

Особливості планування, організації, координації та контролю аерокосмічних проектів. Життєвий цикл аерокосмічних проектів та їх фази. Роль та функції проектного менеджера. Методи та інструменти планування, виконання, моніторингу та контролю аерокосмічних проектів. Управління обсягом, часом, вартістю, якістю, комунікаціями, ризиками, зацікавленими сторонами та змінами в аерокосмічних проектах. Стандарти та сертифікація у сфері управління проектами в аерокосмонавтиці. Застосування сучасних методологій управління проектами.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4-16 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Оформлення матеріалів практичних робіт.

Тема 3. Оцінювання економічної ефективності аерокосмічних проектів.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2-6 години.*
- *Тема практичного заняття: «Оцінювання економічної ефективності аерокосмічних проектів».*
- *Обов'язкові предмети та засоби: відсутні.*

Методи оцінки ефективності, ризиків та невизначеностей аерокосмічних проектів. Методи, критерії, показники та моделі оцінки ефективності. Обґрунтування управлінських і технологічних рішень в аерокосмічній галузі і підвищення ефективності виробництва. Поняття, цілі та критерії обґрунтування управлінських рішень в аерокосмонавтиці. Методи та моделі аналізу, оцінки та вибору альтернативних варіантів управлінських рішень. Способи та засоби підвищення ефективності виробництва в аерокосмічній галузі, такі як автоматизація, оптимізація, стандартизація, управління якістю, інновації та неперервне покращення.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4-10 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Оформлення матеріалів практичних робіт.

Тема 4. Маркетинг аерокосмічної продукції..

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 3-6 годин.*
- *Тема практичного заняття: «Маркетинг аерокосмічної продукції».*
- *Обов'язкові предмети та засоби: відсутні.*

Аналіз потреб та очікувань клієнтів, розробка маркетингової стратегії та маркетингового міксу для аерокосмічної продукції. Особливості маркетингового дослідження ринку космічних товарів і послуг, сегментація і позиціонування, формування маркетингової стратегії і тактики. Застосування цифрових інструментів маркетингу, таких як соціальні медіа, електронна комерція, мобільні додатки, тощо.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4-12 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Оформлення матеріалів практичних робіт.

Тема 5. Фінансування і бюджетування в аерокосмічній галузі.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 4-6 години.*
- *Тема практичного заняття: «Фінансування і бюджетування в аерокосмічній галузі».*
- *Обов'язкові предмети та засоби: відсутні.*

Джерела і форми фінансування аерокосмічною діяльності, фінансовий аналіз і планування, бюджетна система і процедура, бюджетний контроль і аудит. Бюджетування, фінансування та контроль витрат на аерокосмічну продукцію. Сутність та види інвестицій, особливості інвестування в аерокосмічну галузь, фактори, що впливають на залучення інвестицій, джерела фінансування аерокосмічних проектів, роль держави у стимулюванні

інвестиційної діяльності. Методики оцінювання ефективності інвестиційних проектів в аерокосмічній галузі.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4-10 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Оформлення матеріалів практичних робіт.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*
- *Обов'язкові предмети та засоби: відсутні.*
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю. Оформлення матеріалів семінарських робіт.

Модуль 2.

Змістовний модуль 2.

Тема 6. Логістика аерокосмічної продукції.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2-6 годин.*
- *Тема практичного заняття: «Логістика аерокосмічної продукції».*
- *Обов'язкові предмети та засоби: відсутні.*

Особливості логістичних процесів у аерокосмічному секторі, таких як постачання, виробництво, збереження, транспортування та доставка аерокосмічної продукції. Застосування сучасних логістичних систем та технологій, таких як ERP, RFID, IoT, тощо. Управління виробництвом на базі застосування систем класу ERP.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 3-12 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Оформлення матеріалів практичних робіт.

Тема 7. Кадровий потенціал аерокосмічної галузі.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 3-7 годин.*

- *Тема практичного заняття: «Кадровий потенціал аерокосмічної галузі».*

- *Обов'язкові предмети та засоби: відсутні.*

Стан, структура і потреби кадрового потенціалу в аерокосмічній галузі, система підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації кадрів, мотивація і заохочення персоналу. Організація трудових процесів і робочих місць.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5-14 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Оформлення матеріалів практичних робіт.

Тема 8. Соціальна відповідальність в аерокосмічній галузі.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2-6 годин.*

- *Тема практичного заняття: «Соціальна відповідальність в аерокосмічній галузі».*

- *Обов'язкові предмети та засоби: відсутні.*

- Вплив аерокосмічної галузі на соціальне благополуччя, етичні принципи та цінності. Методи підвищення соціальної відповідальності аерокосмічної галузі, такі як корпоративна соціальна відповідальність (CSR), стейкхолдерський підхід, спонсорство та благодійність тощо.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 5-16 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Оформлення матеріалів практичних робіт.

Тема 9. Правове регулювання аерокосмічної галузі.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4-6 годин.*

- *Тема практичного заняття: «Правове регулювання аерокосмічної галузі».*

- *Обов'язкові предмети та засоби: відсутні.*

Основні правові норми та договори, що регулюють діяльність аерокосмічної галузі на національному та міжнародному рівнях. Правові аспекти захисту інтелектуальної власності, конкуренції, безпеки, конфліктів інтересів тощо.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4-10 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Оформлення матеріалів практичних робіт.

Тема 10. Економічна результативність та ефективність виробництва. Ключові показники ефективності.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4-8 годин.*

- *Тема практичного заняття: «Економічна результативність та ефективність виробництва. Ключові показники ефективності».*

- *Обов'язкові предмети та засоби: відсутні.*

Актуальність та мета вивчення економічної результативності та ефективності виробництва. Теоретичні основи економічної результативності та ефективності виробництва: поняття, сутність, види, критерії, показники та методи оцінки економічної результативності та ефективності виробництва, основні фактори, що впливають на них. Емпіричне дослідження економічної результативності та ефективності виробництва.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4-12 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Оформлення матеріалів практичних робіт.

Тема 11. Перспективи розвитку економіки і управління в аерокосмічній галузі.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4-6 години.*

- *Тема практичного заняття: «Перспективи розвитку економіки і управління в аерокосмічній галузі».*

- *Обов'язкові предмети та засоби: відсутні.*

Сучасні виклики, проблеми та можливості аерокосмічної галузі. Напрями та сценарії майбутнього розвитку аерокосмічної економіки та управління. Рекомендації щодо підвищення ефективності та конкурентоспроможності аерокосмічної галузі. Основні напрями інноваційного розвитку аерокосмічної

галузі. Сценарії майбутнього аерокосмічної галузі та їх вплив на економіку і суспільства. Глобалізація аерокосмічної галузі: особливості та наслідки глобалізації для аерокосмічної галузі. Виклики та можливості для західних компаній у глобальному конкурентному середовищі.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6-10 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Оформлення матеріалів практичних робіт.

Модульний контроль 2

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*

- *Обов'язкові предмети та засоби: відсутні.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

5. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

6. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні, індуктивні, інтерактивні, бізнес-кейси.

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань і бізнес-кейсів), письмовий модульний контроль (тестування за розділами курсу) та семестровий контроль (залік).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
<i>Змістовний модуль 1</i>			
Виконання і захист практичних робіт	0...5	5	0...25
Модульний контроль	0...25	1	0...25
<i>Змістовний модуль 2</i>			
Виконання і захист практичних робіт	0...5	5	0...25
Модульний контроль	0...25	1	0...25
<i>За семестр</i>			0...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Семестровий контроль (залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту. Під час складання семестрового заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для заліку складається з двох теоретичних питань і однієї практичної задачі. Максимальна кількість балів за кожне теоретичне питання – 30 балів, за практичне – 40.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74) – мати мінімум знань та умінь. Відпрацювати та захистити всі практичні роботи та домашні завдання. Вміти самостійно давати характеристику капіталу підприємства, трудовим ресурсам, витратам, рентабельності.

Добре (75-89) – твердо мати мінімум знань, виконати усі завдання. Показати вміння виконувати та захищати всі лабораторні роботи в обумовлений викладачем строк з обґрунтуванням рішень та заходів, які запропоновано у роботах.

Відмінно (90-100) – здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та уміти застосовувати їх.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувач вищої освіти діє відповідно Положенню Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» «Про академічну доброчесність».

Учасники освітнього процесу у своїй академічній діяльності мають дотримуватись загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, а також:

- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей), за винятком випадків, коли такі завдання передбачають групову роботу;

- посилатися на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації;

За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу можуть бути притягнені до академічної відповідальності.

10. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення лабораторних робіт тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням: <http://library.khai.edu/library>

Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням:

<https://mentor.khai.edu/course>

11. Рекомендована література

1. Кожемяченко О.О. Організація виробництва: курс лекцій : навч. посіб. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 233 с.
2. Сумець О. М. Стратегічний менеджмент : підручник. – Харків : ХНУВС, 2021. – 208 с.
3. Редкін О.В. Виробничий та операційний менеджмент: навч. посібник. – Полтава: НУ ПП ім. Ю. Кондратюка, 2020. – 552 с.
4. Сумець О. М., Кононов І.О., Огієнко О.С., Телепнева О.С., Янковська В.А. Виробнича логістика: навч. посібник. Харків: ТОВ «Пром-Арт», 2021. – 120 с.
5. Кривда О.В., Бойчук Н.Я., Руденко О.І. Економіка і організація виробництва. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 99 с.
6. Пермінова С.О., Лазоренко Т.В. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2021. – 125 с.
7. Полінкевич О. М., Волинець І. Г. Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків : навч. посіб. – Луцьк : Вежа- Друк, 2018. – 336 с.
8. The Economics of Business Enterprise. Martin Ricketts, University of Buckingham, UK, 2019. – 680 pp.